

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАСАД МІЖНАРОДНОГО ПОРЯДКУ ТА СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНО-РОСІЙСЬКОГО КОНФЛІКТУ

Доведено, що події в Україні впливають на трансформацію сучасного міжнародного порядку. Констатується розгортання нового етапу боротьби за ресурси, який є початком майбутнього протистояння двох наддержав – США і Китаю. Показано, що ситуація на Сході України безпосередньо впливає на процес роззброєння та нерозповсюдження зброї масового знищення. Анексія Криму і війна на Сході України доводять, що РФ не виконує правила, які були сформульовані після 1991 р. у межах міжнародної системи. Погіршення відносин між Заходом і РФ може в кінцевому підсумку може призвести до провалу міжнародної політики в питаннях нерозповсюдження ядерної, хімічної та біологічної зброї. Тому криза в Україні негативно позначається не тільки на регіональній безпеці, а й на роззброєнні та нерозповсюдженні зброї масового знищення, що викликає додаткову напруженість у міжнародному співтоваристві.

Ключові слова: Україна; США; Росія; ЄС; Китай; світовий порядок; конфлікт; трансформація.

Постановка проблеми. Сьогодні Україна є провідним учасником сучасної системи міжнародних відносин оскільки події, що відбуваються в ній впливають на трансформацію міжнародного порядку, що формується. Перш за все, українська криза розмиває засадничі принципи статуту ООН та міжнародного права після порушення Будапештського меморандуму 1994 р., згідно з яким РФ, США і Великобританія зобов'язалися в обмін на відмову України від прав на ядерну зброю дотримуватися її територіальної цілісності.

Російська збройна агресія проти України, яка включає інтервенцію до Криму 2014 р. та війну на Сході України 2014–2016 рр., виявилася однією з ключових тем у міжнародному експертно-науковому середовищі в різних контекстах, від впливу подій в Україні на трансформацію міжнародного порядку до «точки бифуркації» світової системи, що може призвести до початку нової «холодної війни» і навіть до «третьої світової війни». Сьогодні існує чимало досліджень і сценаріїв подій конфлікту. Однак, урахувавши непередбачуваність поведінки президента РФ В. Путіна, видається неможливим надати точний прогноз, адже лише евентуальний хід подій, можна аналізувати, враховуючи при цьому можливі чинники трансформації системи глобальної міжнародно-політичної взаємодії.

Аналіз попередніх досліджень. Питанню збройної агресії Росії проти України присвячено чимало наукових та аналітичних розвідок. Проблема транс-

формації міжнародного порядку під впливом російської агресії проти України, а також розробка сценаріїв розвитку подій знайшли відображення у численних публікаціях як західних, українських, російських, китайських та вчених, презентують інші держави світу. Це свідчить про зацікавленість міжнародної науково-експертної спільноти в аналізі подій, що відбуваються в нашій державі з 2014 р. Серед українських дослідників аналізом цієї проблематики займалися – Г. Перепелиця, В. Бадрак, Т. Березовець, В. Карасьов, М. Гончар, К. Матвієнко, М. Сунгуровський, П. Рудяков, Бортник, В. Небоженко, П. Рудяков, А. Єрмолаєв, О. Маркєєва, Л. Поляков, С. Денисенко, С. Таран, О. Сушко, Р. Старовойтенко, Є. Жеребецький, А. Золотарьов, В. Фесенко, С. Толстов тощо.

Мета статті. Визначити основні фактори впливу подій в Україні на консолідацію міжнародного порядку в контексті російської збройної агресії та проаналізувати наявні сценарії розвитку подій.

Основні результати дослідження. Дії РФ проти України, на переконання більшості науковців та аналітиків, негативно позначилася на російсько-американських відносинах, що зумовило початок нової «холодної війни». НАТО та Росія відмовилися від звичного співробітництва і перебувають на шляху подальшої ескалації. Російська збройна агресія проти України безпосередньо впливає на процес роззброєння та нерозповсюдження зброї масового знищення. Після закінчення «холодної війни» США і Росія, що мали на озброєнні понад 65 тис. ядерних боеголовки, істотно

скоротили свої ядерні арсенали. Погіршення відносин між Заходом і РФ може в кінцевому підсумку призвести до провалу міжнародної політики з питань нерозповсюдження ядерної, хімічної та біологічної зброї.

Отже, у міру того, як США і країни ЄС посилюють продиктовані ситуацією в Україні санкції проти Росії, вчені, політики та аналітики все частіше говорять про нову «холодну війну». Багато з них переконані, що якщо між США і РФ відбудеться конфлікт, в нього будуть втягнуті інші країни, і світова система опиниться на межі абсолютно реальної третьої світової війни. Звичайно, такі обставини приховують як небезпеки, так і сприятливі можливості. Особливо це справедливо щодо КНР, для якої цей час може стати ще одним періодом «стратегічного шансу». В усякому разі очевидно, що напружені відносини між США та Росією дають більше можливостей Китаю. Останніми роками США перенесли акцент своєї зовнішньої політики в АТР та почали поступово витісняти КНР. Проте дії Росії в Україні відвернули увагу США, і стратегічний тиск на Китай значно послабшав. Фактично, те згуртування, яке спостерігається останнім часом у китайсько-російських відносинах, якраз продиктовано загальною необхідністю у створенні протидії впливу США. Виходячи із зазначеного, констатуємо можливу появу «триполюсності». Китай, США і Росія не вдаються до активних дій між собою, а аналізують один одного і тим самим визначають нову структуру світового порядку. США, без сумніву, зараз поки сильніша за дві інші держави, але в наявній ситуації Китай має найвигідніше становище. РФ потребує підтримки Китаю, а Вашингтон не наважиться сьогодні вступати в серйозні суперечки з Пекіном [1].

У російсько-американських відносинах, у цілому, простежується тенденція від «перезавантаження» до «перевантаження» і повернення до «холодної війни». Конфронтація держав, що володіють ядерною зброєю, небезпечна для всієї міжнародної системи, бо під загрозою опиняються світ і життя на всій планеті. Виникає ризик припущення помилок, ескалації та нерозуміння, особливо в ситуації порушення взаємної довіри, а від співпраці між США і РФ сьогодні практично нічого не залишилося. Сили НАТО і союзних військ проводять військові навчання на заході України, а підтримувані Росією сепаратисти та російські військовослужбовці утримують позиції на сході країни [2, с. 34].

Чимало науковців фіксуються наявність війни нового типу – «гібридної війни». Як показує досвід збройної агресії проти України, сьогодні застосовуються майже винятково агенти розвідки, інформаційні атаки, спеціальні війська, найманці та техніка без розпізнавальних знаків. РФ не створює і не використовує великих угруповань: оперативні сили розміщуються поблизу кордону, в основному, для додаткового тиску та ослаблення бойового духу противника. Саме тому не відбувається масштабних танкових боїв, битв за участю десятків літаків або посилених бомбардувань. Важливою частиною війни нового типу виявляються різного роду економічні

санкції, які можна порівняти з килимовими бомбардуваннями в минулому [4].

Важливо розглянути наявні сценарії розвитку російсько-українського конфлікту. Українськими та західними політологами на сьогодні представлено низку прогнозів і сценаріїв. Класифікацію сценаріїв розвитку подій на Сході України запропоновано українськими науковцями О. Запорожець, Н. Білоусовою: повномасштабне вторгнення російських військ; обмежене територією Донбасу вторгнення російських військ; введення російських миротворців; заморожування конфлікту; установлення Росією контролю над Донбасом і розширення впливу сепаратистів на інші регіони; постійна дестабілізація ситуації на Донбасі; стан між миром і війною; тривала «холодна війна»; перемир'я з розміщенням на території Донбасу міжнародного контингенту миротворців; відторгнення та проголошення незалежності Донбасу; воєнна перемога української армії та встановлення статус-кво; автономний статус Донецької та Луганської областей у складі України тощо [5, с. 101].

О. Запорожець та Н. Білоусовою систематизовано прогнози українського експертного середовища в межах таких сценаріїв. Сценарій «Війна» передбачає широкомасштабне вторгнення російських військ (у межах Донецької та Луганської областей, або ж по периметру українського кордону) із застосуванням усього арсеналу тактичного озброєння; ймовірність реалізації даного сценарію 8 %. «Дестабілізація» – збереження напруженої ситуації на Донбасі за рахунок провокацій, обстрілів позицій української армії, локальних наступів терористів без масштабного втручання російської армії; ймовірність реалізації даного сценарію 75 %. «Заморожування» передбачає припинення збройного протистояння між учасниками конфлікту без підписання мирного договору та визначення статусу спірної території. Загроза поновлення конфлікту залишається. Ймовірність реалізації сценарію 30 %. Сценарій «Перемир'я» характеризується призупиненням військових дій на сформованій на той момент лінії фронту та розміщенням на території Донбасу міжнародного контингенту миротворців; ймовірність реалізації сценарію 12 %. «Перемога» – це встановлення українською армією повного контролю над українсько-російським кордоном та відновлення миру на Сході України; ймовірність реалізації 12 % [5, с. 103].

Отже, одним із можливих сценаріїв подальшого розвитку російсько-українського конфлікту залишається перманентна дестабілізація ситуації з боку РФ на Сході України шляхом провокування спорадичних зіткнень між бойовиками та українською армією. Значна вірогідність такого сценарію обумовлена вигідністю його для Росії. Передусім підтримка напруженої ситуації на Донбасі створює перешкоди для нормального політичного та економічного розвитку України й фактично унеможливує подальшу європейську та євроатлантичну інтеграцію держави, що відповідає геополітичним інтересам РФ. Цей сценарій також дає змогу Росії постійно здійснювати психологічний тиск на політичне керівництво України, домагаючись бажаних поступок

й утримуючи Україну у статусі «підконтрольної/керованої території» [5, с. 103].

Аналіз сценаріїв засвідчує їх подібність. Так, український дослідник В. Горбулін виокремлює шість сценаріїв. Сценарій «тотальної війни» можливий, якщо російське керівництво вирішить розпочати відкриту збройну агресію з метою отримання сухопутного коридору у Крим або безперешкодного доступу до свого військового контингенту в Придністров'ї. З огляду на те, що сучасний світ уже пройшов точку неповернення у своїй системній взаємозалежності, такий спосіб є фатальним навіть попри не дуже активну роль України на міжнародній арені. Водночас можливі втрати й жертви внаслідок реалізації збройного сценарію є набагато серйознішим аргументом проти його реалізації, аніж глобальна взаємозалежність, яка в багатьох випадках конфлікту провокує, а не унеможливує. Сценарій «відтинання», або «стіни» передбачає остаточну відмову України від окупованих територій і повний розрив з ними. Подальша історична доля цих територій цікавитиме Україну тільки з точки зору забезпечення її власної безпеки, а саме потужності оборонних споруд і достатнього рівня ізоляції цих земель. Сценарій «сателітності» передбачає пошук способів сепаратного миру з Росією на вигідних для неї умовах, нехтування інтересами західних партнерів, визнання автономії Донбасу та відмови від повернення Криму. Таке примирення позбавить зовнішню політику Української держави значної частини незалежності та прив'яже її історичну долю до історичної долі РФ. Сценарій «заморожування» полягає в заморожуванні конфлікту на зразок Придністров'я, Абхазії, Південної Осетії. У такому рішенні зацікавлені Росія, а також частина країн ЄС і найбільш конформістські та проросійські прошарки європейського суспільства. Суть його полягає в тому, що райони, постраждалі внаслідок конфлікту найбільше (ДНР і ЛНР), залишаються в складі України, можливо, на умовах надання їм особливих владних повноважень. Сценарій «територіальної цілісності та примирення» може бути втілений, очевидно, у кілька ітерацій, до того ж і за кожною проблемою окремо, і за всіма загалом. Чинник часу тут є одним із визначальних. Роль міжнародної спільноти у досягненні стійкого миру у Україні через несилу гармонізацію інтересів також належить до найважливіших. Зрозуміло, що з позиції сьогодення розпад Російської імперії вбачається єдиним, але неможливим способом «визволення» українських земель [6, с. 446–450].

Низька вірогідність реалізації радикальних сценаріїв обумовлюється констатацією падіння рейтингу президента РФ В. Путіна через соціально-економічні проблеми, викликані санкціями з боку Заходу. У результаті анексії Криму в 2014 р. рейтинг В. Путіна досяг історичного максимуму в 90 %. Після кризового 2015 р. він почав знижуватися і на вересень 2016 р. дорівнював 80 %. Прогнозується подальше падіння рейтингу на тлі ускладнення соціально-економічної ситуації у країні. У цьому зв'язку деякі аналітики прогнозують можливість у 2017 р. проведення дострокових президентських виборів. Зазначається,

що в додатку до листа Мінфіну Росії щодо Державного бюджету РФ на 2017 р. йдеться про виділення російському Центровиборчому близько 15 млрд рублів на проведення виборів президента РФ у 2017 р. Ураховуючи зазначене, старший аналітик Міжнародного центру перспективних досліджень А. Окистюк виокремлює два сценарії розвитку подій. Перший – використовуючи високі результати підтримки «Єдиної Росії» на виборах у Думу, В. Путін, не чекаючи падіння рейтингів, особисто піде на вибори з метою проведення системних реформ. У результаті очікуваного економічного стрибка в РФ мають з'явитися внутрішні ресурси для протистояння Заходу. За другим сценарієм, за допомогою дострокових президентських виборів у 2017 р. РФ спробує примиритись із Заходом. Необхідність проведення дострокових виборів у цьому випадку може бути аргументовано, наприклад, погіршенням стану здоров'я В. Путіна [7].

Аналізуючи сценарії розвитку подій в Україні, А. Окистюк виокремлює кілька пунктів-сценаріїв, що стануть предметом для переговорів на вищому рівні. Перший передбачає намір РФ закрити питання Донбасу за допомогою Мінських угод до середини 2017 р. «План-максимум» для Росії – це переформатування України на нейтральну, позаблокову федеративну державу в посткримських кордонах». Даний сценарій, у цілому, не підходить країнам Заходу, зокрема США, однак деякі європейські кола націлені на відновлення торговельних відносин з РФ «за рахунок здачі українських інтересів». Водночас якщо «план-максимум» не вдасться, РФ, можливо, доведеться піти на більш серйозні поступки щодо Донбасу. Другий пункт стосується врегулювання питання щодо статусу Криму. РФ наполягає, що питання з Кримом закриті, розуміючи, що тема анексії півострова буде погіршувати процес нормалізації стосунків із Заходом, адже навіть у разі виконання Мінських угод, «кримський компонент» санкцій ніхто знімати не буде. У цьому контексті російська сторона може запропонувати Україні спільне економічне освоєння Криму і навіть подвійний суверенітет над півостровом, використовуючи «прецедент Гонконгу», адже для РФ важливий винятково доступ до військової бази в Севастополі. Росіяни також будуть намагатися схилити Захід до проведення повторного референдуму в Кримі під наглядом міжнародних спостерігачів або ж спробують варіант зі сплатою «фінансової компенсації» за півострів. Третій пункт переговорного меню є більш глобальним і стосується геополітичного устрою Європи, де активно просувається концепція побудови великої Європи від Дубліна до Владивостока [7].

До кінця 2016 року вартість агресії для РФ зростає до астрономічних цифр. Уже на червень 2015 р. РФ втратила від світових санкцій близько 150 млрд дол. За оцінками економістів, річні втрати від падіння цін на енергоносії становили для РФ близько 70 млрд дол. Загалом сума всіх витрат і збитків може сягати 250–500 млрд дол. тільки за основними напрямками. Якщо врахувати відтік капіталу, недоотриманий через санкції прибуток, витрачання резервів, знецінення держкомпаній, присутність терористів на Донбасі й анексований Крим, позови, ціни на нафту, скорочення

поставок газу, до кінця 2016 р. сума може сягти, за різними оцінками, 500 млрд – 1 трлн дол. Якщо в цих умовах війна не припиниться – відцентрові сили всередині РФ почнуть незворотні процеси. Уже зараз громадська думка в РФ на межі перелому: 34 % респондентів в опитуванні Левада-центру сказали, що країна йде в глухий кут. Підтримують «напряму» менше половини – 45 % [8].

У зв'язку з агресією Росії проти України відбулися значні зміни у позиціях президентів США і Франції щодо обмеження російської експансії в європейському і загалом трансатлантичному форматі. Проте, як заявив колишній президент США Б. Обама з трибуни ООН, часи, коли США, як «чарівник у блакитному вертольоті, летіла знищувати зло і насаджувати добро», пішла в минуле разом із Дж. Бушем-молодшим. І хоча в арсеналі Америки залишається пряме воєнне втручання, «дипломатія канонерок» і постачання високоточної зброї своїм союзникам і прихильникам, але поспішати з цим США більше не будуть, бо наразі економічний тиск і дипломатія є більш дешевими і ефективними. Такий підхід, підкреслюють експерти, повністю виправдав себе в Україні. Б. Обаму постійно звинувачували в нерішучості, вимагали негайно надати Україні сучасну зброю і навіть «увести війська», проте він домагався ескалації конфлікту і стримування агресора невоєнними інструментами і того, щоб війна велася в жорстких рамках, що вирівнюють шанси її учасників [9].

У підсумку Україна «в короткі терміни створила боездатну армію, що в бою пізнала радість перемог і отримала безцінний дарунок – право записати ці перемоги виключно на свій рахунок, ні з ким не ділячись славою, а значення цього царського дарунка для історії молодій українській нації ще належить оцінити». Крім того, при нормалізації економічної ситуації в США, вказують аналітики, можна сподіватися на приток прямих іноземних інвестицій у східноєвропейський регіон, у тому числі і до України. «Зазвичай міжнародна політика демократів несе деяке зниження лобістської активності на користь власних виробників, тобто відбувається зрушення у бік вільної торгівлі. Це означає, що можна чекати збільшення торгівлі з Америкою, сподіватися на додатковий стимул для розвитку промисловості за рахунок американського попиту [9].

Якщо раніше про загрозу розвалу РФ говорили обережно і в далекій перспективі, то зараз на такий сценарій цілком серйозно реагують високопосадовці РФ практично в кожному інтерв'ю, призначених, в

основному, для залякування громадян. В одному з таких секретар Ради безпеки РФ Н. Патрушев сказав виданню «Московський комсомолец»: «США хочуть максимально послабити нашу країну. Не виключається досягнення цієї мети і шляхом розвалу Російської Федерації. Це відкриє Сполученим Штатам доступ до найбагатших ресурсів, якими, на їхню думку, Росія володіє незаслужено». Тему розпаду Росії педалюють усі кремлівські ЗМІ та прямі ефіри. Росіянам пояснюють: терпіть, інакше все розвалиться. Що не виключається якраз у тому разі, якщо росіяни терпітимуть. На Заході справді все частіше пишуть про внутрішні загрози територіальній цілісності РФ. Утім, саме як про загрози, а не можливості. Крім заяв чиновників і політиків, багато публікацій на цю тему і в найавторитетніших виданнях [8].

ЄС і США прийняли щодо Росії кілька пакетів секторальних санкцій, які руйнують економіку РФ і знижують життєвий рівень росіян. Санкції обмежують можливість Росії у фінансовій сфері, наприклад, можливість брати кредити на західних фінансових ринках, купівлі військових технологій, необхідних для оборонної галузі, а також закривають можливість отримання Росією на Заході нових технологій для газової та нафтової промисловості. Це дуже серйозний удар по російській газонафтовій галузі і по російській економіці загалом. Через фінансові санкції, а також через падіння ціни на нафту РФ до кінця 2017 р. втратить 600 млрд доларів. А втрати тільки від фінансових санкцій вже зараз наближаються до 170 млрд дол. Протягом 2014–2017 рр. «відтік капіталу» може сягти 280 млрд доларів. Фактично три чверті цього відтоку стануть результатом саме застосування західних санкцій. За МВФ, Росія втрачає приблизно 1,55 російського ВВП як наслідок цих санкцій [11].

Висновки. Російські дії проти України сприяли підвищенню національної ідентичності та згуртованості громадян України проти зовнішньої агресії. Вони виявилися потужними чинниками національної консолідації України і ефективного захисту її суверенітету. Росія є країною-агресором, яка продовжує воєнну експансію на Донбасі з метою знищення незалежності та суверенітету України. З огляду на різні військово-економічні потенціали країн, реальним є зменшення, але не повна нейтралізація негативного впливу РФ на безпеку України. За цих умов ефективно протистояти російській агресії можна лише спільними міжнародними зусиллями.

Список використаних джерел

1. Цзинли Ч. Россия, США и Китай – новое «Троецарствие» [Електронний ресурс] / Чэнь Цзинли // Дунфан жибао, Китай. – 18.09.2014. – Режим доступу : <http://inosmi.ru/world/20140918/223083622.html>.
2. Фесенко М. В. Проблеми адаптації зовнішньої політики України в умовах формування нового міжнародного порядку / М. В. Фесенко // Матеріали наукової конференції «Геостратегічні пріоритети України в політичній, економічній, правовій та інформаційній сферах» (15 жовтня 2015 року, м. Київ) – К. : Ін-т міжнар. відносин КНУ ім. Т. Шевченка. – С. 33–35.
3. Tayler J. The Seething Anger of Putin's Russia [Електронний ресурс] / Jeffrey Tayler // The Atlantic. – 22.09.2014. – Режим доступу : <http://www.theatlantic.com/international/archive/2014/09/russia-west-united-states-past-future-conflict/380533/>.
4. Ясевич К. Как победить в Третьей мировой войне [Електронний ресурс] / Кшиштов Ясевич // «Do Rzeczy», Польша. – 23.09.2014. – Режим доступу : <http://inosmi.ru/sngbaltia/20140923/223189699.html>.

5. Запорожець О. Російсько-український конфлікт : прогнози та сценарії / О. Запорожець, Н. Белоусова // Вісник Львівського університету. – Серія «Міжнародні відносини». – 2015. – Випуск 36. – Частина 3. – С. 100–106.
6. Донбас і Крим: ціна повернення : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової. – К. : НІСД, 2015. – 474 с.
7. Окистюк А. Путін готується піти : сценарії розвитку подій для України і Росії [Електронний ресурс] / А. Окистюк / Соцпортал. – 24.09.2016. – Режим доступу : <http://socportal.info/2016/09/24/putin-gotuyet-sya-piti-stsenariyi-rozvitku-podij-dlya-ukrayini-i-rosiyi.html>.
8. Шуклинов П. Решающий год. Три сценария окончания войны Кремля против Украины [Електронний ресурс] / П. Шуклинов / Ліга.нет. – 28.01.2016. – Режим доступу : http://m.liga.net/news/politics/267727-reshauschiy_god_tri-stsenariya_okonchaniya_voynu_kremlya_protiv_ukrainy.htm.
9. Фесенко М. В. Зовнішня та безпекова політика США і Франції : трансатлантичний вимір [Електронний ресурс] / М. В. Фесенко // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». – № 9, 2016. – Режим доступу : http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2764.
10. Шевцова Л. Російське самодержав'я завжди буде загрожувати розвитку України [Електронний ресурс] / Л. Шевцова / Апостроф. – 27 вересня 2016 г. – Режим доступу : <http://apostrophe.ua/article/world/ex-ussr/2016-09-27/liliya-shevtsova-rossiyskoe-samoderjavie-vsegda-budet-ugrojat-razvitiyu-ukrainyi/7441>.

M. Fesenko,

State Institution «Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine», Kiev, Ukraine

TRANSFORMATION OF THE BASIS OF THE INTERNATIONAL ORDER AND THE SCENARIO OF UKRAINE-RUSSIAN CONFLICT DEVELOPMENT

It is proved that Ukraine influences on the transformation of contemporary international order. It is noted the deployment of a new stage of the struggle for resources, which is the beginning of the next battle between the two superpowers – the US and China. It is shown that the situation in the East of Ukraine directly affects the process of disarmament and non-proliferation of weapons of mass destruction. The annexation of the Crimea and the war in the East of Ukraine prove that the Russian Federation does not comply with the rules that were formulated after 1991 within the international system. The deterioration of relations between the West and the Russian Federation may ultimately lead to the failure of international policy in the issue of non-proliferation of nuclear, chemical and biological weapons. Therefore, the crisis in Ukraine has a negative impact not only on regional security, but also on disarmament and non-proliferation of weapons of mass destruction, which causes additional tension in the international community.

The EU and the United States have taken on Russia several package of sectoral sanctions that are destroying the Russian economy and lowering the living standards of Russians. Sanctions limit Russia's opportunities in the financial sector, for example, the ability to borrow on the western financial markets, the purchase of military technology needed for the defense industry, and also shut Russia's opportunity to obtain new technologies for the gas and oil industry in the West. This is a very serious blow to the Russian gas industry and to the Russian economy as a whole. Due to financial sanctions, as well as the fall in oil prices by the end of 2017, Russia will lose 600 billion dollars. And losses only from financial sanctions are now approaching 170 billion dollars. During 2014–2017, the "outflow of capital" could reach 280 billion dollars. And, in fact, three-quarters of this outflow will be the result of the very use of Western sanctions. According to the IMF, Russia loses about 1.55 Russian GDP as a result of these sanction.

Russia's actions against Ukraine contributed to increasing the national identity and solidarity of Ukrainian citizens against foreign aggression. They proved to be powerful factors in the national consolidation of Ukraine and effective protection of its sovereignty. Russia is an aggressor country, which continues the military expansion in the Donbas to destroy the independence and sovereignty of Ukraine. Given the various military and economic potential of the countries, the reduction, but not the complete neutralization of the negative impact of the Russian Federation on the security of Ukraine, is a reduction. Under these conditions, effective resistance to Russian aggression can only be achieved through joint international efforts.

Key words: Ukraine; USA; Russia; EU; China; Global Order; conflict transformation.

Рецензенти: Іванов М. С., д-р політ. наук, професор, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв;
Шевчук О. В., д-р політ. наук, професор, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв.